

A 1796/välfärd**Behandlas i** Utskottet för välfärd i NordenUtskottet för välfärd i Nordens betänkande över
Medlemsförslag om suicidprevention i Norden**Förslag**

Utskottet för välfärd i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar nordiska ministerrådet

att arbeta för att minska självmorden i varje nordiskt land med 25 procent till år 2025, där målet på längre sikt bör vara en nollvision i Norden*att* arbeta för en gemensam nollvision rörande självmord bland alla högriskgrupper i Norden*att* arbeta för en nollvision rörande självmord framför tåg i Norden fram till 2025*att* lyfta fram ungdomsmottagningar som ett bra exempel på hur man kan minska den psykiska ohälsan bland barn och unga i Norden.*att* genomföra ett toppmöte för ett ökat kunskapsutbyte rörande suicidprevention i Norden i 2021*att* opsamla viden och erfaringer om selvmord og selvmordsforsøg under Coronakrisen**Bakgrund**

Varje år begår omkring 3 500 personer självmord i Norden. Grönland har den högsta självmordsstatistiken i hela världen och tänkbara förklaringar är hög förekomst av depression, alkoholism och våld. Av de nordiska länderna har Finland flest självmord per 100 000 invånare, följt av Sverige, Island, Norge och Danmark, enligt State of the Nordic Region 2018.

Av de som begår självmord skiljer det sig mellan kön, ålder och utbildningsbakgrund. Folkhälsomyndigheten har sammanställt vilka som avled till följd av suicid i Sverige under 2016. Det var fler män än kvinnor, fler personer utan eftergymnasial utbildning och fler i åldersgruppen 45-64 år samt 85 år och äldre. Bland yngre personer var en av de vanligaste dödsorsakerna suicid.

I Danmark tar årligen 600 personer sitt liv. Det är mer än tre gånger så många som

dör i trafiken. Varje dag försöker cirka 20 personer att ta sitt liv och omkring två personer avlider till följd av suicid. Ett tidigare självmordsförsök är en stor riskfaktor för ett senare självmord, enligt statistik från dansk självmordsforskning. Antalet som tar sitt liv framför ett tåg har under en femtonårsperiod ökat i Danmark. Det varierar årligen, men under den studerade perioden var den högsta siffran 39 personer, visar Center for Selvmordsforskning.

Det finns mycket att göra för att förebygga självmord. Det kan till exempel vara att främja goda uppväxtvillkor, minskad alkoholkonsumtion i samhället, medicinska, psykologiska och psykosociala insatser, ökade kunskaper bland vårdpersonal och andra nyckelpersoner för att kunna uppfatta varnings signaler. Det kan även vara konkreta åtgärder som att begränsa tillgång till läkemedel som kan överdoseras men även att upprätta hinder vid tågspåren. Det är mycket chockartat för närstående och människor runt omkring när någon tar sitt liv. Det är även djupt traumatiserande för tågförare, för de som är i närheten och för de som är inblandade efteråt när någon avslutar sitt liv framför ett tåg. Det är viktigt att arbeta för att kraftigt försvåra möjligheten att ta sitt liv på detta sätt.

Nationella handlingsprogram kan vara ytterligare verktyg samt kommunala handlingsplaner. Finland är till exempel det enda nordiska land som saknar ett nationellt program som förebygger självmord. Inom Norden bör vi arbeta för en gemensam nollvision och starta den resan med delmål och ett utökat kunskapsutbyte och samarbete för att förebygga självmord.

Remiss/Höring

Under temasessionen i Köpenhamn i april 2019 beslutade utskottet att sända ärendet på remiss till berörda myndigheter och organisationer.

20 svar har inkommit. 3 från Danmark, 3 från Finland, 6 från Island, 2 från Norge, 4 från Sverige, 1 från Grönland och 1 från Åland. De flesta ställer sig positiva till att det görs något. Några hänvisar till den arbetsgrupp som redan finns hos Nordiska ministerrådet. Detta står i de handlingar som skickats ut inför dagens möte.

De flesta instanser välkomnar ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Det är också många som nämner att det görs en hel del på området bland annat genom att Nordiska ministerrådet har anammat förslag 10 i Bo Könbergs rapport. Förslaget lyder: "Forsterket nordisk samarbeid innenfor psykiatriområdet – Skape et årlig nordisk toppmøte innenfor psykiatriområdet, øke kunnskapsinnsamling og erfaringsutveksling om modeller for beste praksis på området".

Följande konkreta förslag har kommit in från remissvaren:

- Ett mötesforum där man kan utbyta idéer mellan de nordiska länderna
- Nationella/nordiska handlingsplaner
- Livslinien i Danmark ställer upp med råd om hur man kan sätta konkreta mål och hur man kan uppnå dem
- Seminarium eller rundabordssamtal om förebyggande av självmord i Norden.

- Behov av ett sektorsövergripande nordiskt organ
- Ytterligare forskning
- Bred ansats med samarbete mellan lagstiftare, allmänpraktiserande läkare och forskare.
- Se över faktorer som ofta är grunden till självmord såsom trauma, social status, etnicitet, könsidentitet, sexuell läggning, fattigdom, ras, anställning, utbildning mm
- Förebygga självmord genom en humanistisk syn där individer visar medmänsklighet
- Tala öppet och humant om självmord
- Utbildning
- Ett nästa steg för personer som skrivs ut från psykiatriska kliniker
- Kommunerna i länderna är en viktig del i detta arbete
- Begränsa tillgång till läkemedel
- Sätta upp hinder vid tågspår
- Arbeta utifrån E-CPR och Open Dialogue

Der blev på mødet den 25. maj 2020 besluttet følgende ændringer og tilføjelser:

- at gennemføre et topmøde omhandlende selvmord i Norden i 2021 (fremfor slutningen af 2020).

- at opsamle viden og erfaringer om selvmord og selvmordsforsøg under Corona-krisen.

Utskottet har haft ett annat medlemsförslag uppe till diskussion – "Ungdomsmottagningar i Norden". Eftersom det förslaget tangerar den problematik som finns i detta förslag har utskottet valt att lyfta in det i detta betänkande.

Utskottets synpunkter

Utskottet anser att det är en ytterst viktig fråga som spänner över flera områden såsom barn och unga, äldre, minoritetsbefolkning, sexuell läggning samt att fler män än kvinnor begår självmord.

Från början hade förslaget mest fokus på barn och unga, men utskottet anser att det är viktigt att alla högriskgrupper täcks in i förslaget.

Toppmötet ska vara tvärsektorielt och vara representerat av forskare, vårdpersonal inom psykiatri, kommuner, lärare och föräldrar för att öka kunskapen och medvetenheten i frågan.

Norden, 15 september 2020

Bente Stein Mathisen (H)
Eva Lindh (S)
Høgni Hoydal (T)
Kaisa Juuso (saf)
Kasper Roug (S)

Maria Stockhaus (M)
Nina Sandberg (A)
Per-Arne Håkansson (S)
Pirkka-Pekka Petelius (gröna)
Solveig Horne (FrP)
Solveig Sundbø Abrahamsen (H)